

Izuzetno, škola čiji je osnivač crkva ili vjerska zajednica ili drugo pravno ili fizičko lice, može formirati odjeljenja sa većim brojem učenika od maksimalno propisanog ovim standardima, uz saglasnost Ministarstva.

* Kabinet informatike mora minimalno da sadrži: radno mjesto za svakog učenika opremljeno računarom, računar za nastavnika, LAN/WiFi mrežu, odgovarajući softver u skladu sa NPP, projektor, printer. Škola mora imati odgovarajući broj servera sa ciljem što kvalitetnije realizacije nastave i vođenja administrativnih poslova.

** Kabinet stranog jezika mora minimalno da sadrži: fono-laboratorij koji se sastoji od centralnog uređaja, audio boksa za svakog učenika, multimedijalnih slušalica sa mikrofonom za svakog učenika i softverskog paketa za upravljanje centralnim uređajem, te multimedijalnu tablu ili projektor.

- Odjeljenja učenika sa brojem manjim od minimalnog ne mogu se dalje dijeliti u grupe, izuzev na praktičnoj nastavi.
- Izborna nastava u gimnazijama može se organizovati i sa grupom manjom od minimalno propisane, i to: za grupu od 1-4 učenika sa jednim časom izborne nastave sedmično, a za grupu od 5-9 učenika sa dva časa od sedmičnog fonda časova izborne nastave.
- Ukoliko je broj učenika jednog odjeljenja/grupe u specifičnim okolnostima (nastava Vjeronauke, Religijske kulture, stranog jezika iz više odjeljenja i sl.) manji od propisanog minimuma, škola je dužna organizovati instruktivnu nastavu sa 30-50% fonda časova propisanih NPP, uz organizaciju razrednog ispita.
- Realizacija nastavnih predmeta koja se vrši u grupama, po mogućnosti se organizuje u isto vrijeme za obje grupe, ili se može kombinovati samo sa nastavnim predmetima koji imaju isto sedmično opterećenje, a čija je realizacija takođe organizovana u grupama.

1.8. Oblici nastavnog rada koji se mogu organizovati sa nadarenim učenicima:

- naučno-predmetne grupe15 (od 10 do 24) učenika
- kulturno-umjetničke grupe20 (od 15 do 25) učenika
- rekreativno-sportske grupe25 (od 20 do 30) učenika

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom dobivanja saglasnosti Vlade Tuzlanskog kantona i objavit će se u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

BOSNA I HERCEGOVINA
-Federacija Bosne i Hercegovine-
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja i nauke

MINISTRIČA

Fahreta Brašnjić, prof., v.r.

Broj:10/1-34-13466-3/20
Tuzla, 08.09.2020. godina

949

Na osnovu člana 33. stav (5) Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju-prečišćeni tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/20), a na prijedlog Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj: 04-08-2-3035-3/20 od 14.08.2020. godine, Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona donosi

IZMJENE I DOPUNE NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA ZA I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX RAZRED DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE U DIJELU PROFILA I STRUČNE SPREME NASTAVNIKA

I.

U Izmjenama i dopunama Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spreme nastavnika („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 8/12, 11/12, 11/18 i 11/20), u tački I. podnaslov „Islamska vjeronauka“ mijenja se i glasi:

„Islamska vjeronauka

Nastavu islamske vjeronauke mogu izvoditi lica koja su završila:

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme),

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim zvanjem bachelora,

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u trogodišnjem trajanju (180 ECTS) i stečenim zvanjem bachelora,

- Islamsku pedagošku akademiju sa završenim dvogodišnjim studijem (VI stepen stručne spreme) i stečenim stručnim zvanjem nastavnika islamske vjeronauke,

- Medresu i fakultet nastavničkog smjera sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u trogodišnjem trajanju (180 ECTS) i stečenim zvanjem bachelora, uz saglasnost Islamske zajednice ne stariju od šest mjeseci.

Lica koja ispunjavaju uslove za realizaciju nastave iz

islamske vjeronauke moraju pribaviti saglasnost od strane nadležnog organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

II.

Izuzetno, lica koja ne posjeduju profil i stručnu spremu iz tačke I. ovih izmjena i dopuna Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spremlje nastavnika, a koja su u momentu stupanja na snagu istih zatečena u radnom odnosu na neodređeno vrijeme u osnovnoj školi na poslovima nastavnika islamske vjeronauke i verifikovano izvodila nastavu i imaju saglasnost nadležnog organa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, mogu i dalje izvoditi nastavu islamske vjeronauke u osnovnoj školi.

III.

Stupanjem na snagu ovih izmjena i dopuna Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spremlje nastavnika prestaju da važe Izmjene i dopune Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spremlje nastavnika („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 8/12, 11/12, 11/18 i 11/20).

IV.

Postupci prijema nastavnika islamske vjeronauke u osnovnim školama po raspisanom javnom konkursu okončat će se po odredbama Izmjena i dopuna Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spremlje nastavnika („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 8/12, 11/12, 11/18 i 11/20).

V.

Izmjene i dopune Nastavnog plana i programa za I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole u dijelu profila i stručne spremlje nastavnika stupaju na snagu danom donošenja, primjenjivat će se od 01.09.2020. godine i objavit će se u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

BOSNA I HERCEGOVINA
-Federacija Bosne i Hercegovine-
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja i nauke

MINISTRIČA

Fahreta Brašnjić, prof., v.r.

Broj: 10/1-34-016372-1/20

Datum: 31.08.2020. godine

950

Na osnovu člana 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/18 – prečišćeni tekst), i člana 41. stav (3) Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/20 – prečišćeni tekst), na prijedlog Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj: 04-08-2-3049/20 od 4.8.2020. godine, Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona donosi

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

za islamsku vjeronauku u gimnazijama, srednjim tehničkim i umjetničkim školama

I.

OPIS NASTAVNOG PREDMETA

Činjenica da u biti svake civilizacije stoji određena religija koja bitno određuje njen karakter, kulturu i način života dovoljno

govori o potrebi njenog poznavanja i izučavanja u odgojno-obrazovnom sistemu svakog društva. U našem slučaju riječ je o izučavanju islama kao dominantnog svjetonazora Bošnjaka i ostalih muslimana koji žive u Bosni i Hercegovini, na kojem je izgrađena svijest o svijetu i životu kao Božijem daru, u koje su utisnute Njegova neizmjerljiva ljubav i dobrota.

Islamska vjeronauka je integrisana u opće odgojno-obrazovne ciljeve demokratske škole, svojim sadržajima predstavlja dio odgojno-obrazovnog sistema Bosne i Hercegovine i svrha joj je da da komplementarnim djelovanjem sa drugim školskim predmetima promovira cjelovit i sistematičan odgoj čovjeka na načelima korelacijsko-integrativnog učenja. Kao autonoman školski predmet, islamska vjeronauka omogućava učenicima autentično i sistematično upoznavanje, čuvanje i razvijanje njihovog vjerskog i kulturnog identiteta, promoviše, istovremeno, dijalog i toleranciju u odnosu na različite ljude, svjetonazore, religije, konfesionalna i kulturna izražavanja.

Islamska vjeronauka u školi slijedi teološke i antropološko-pedagoške temelje odgoja i obrazovanja radi upoznavanja islama kroz sve bitne tjelesne, duševne i duhovne sposobnosti učenika: spoznajne, doživljajne, voljne i djelatne. Time ostvaruje i potvrđuje odgojno-obrazovnu cjelovitost, ali i podupire univerzalne procese školskog poučavanja i učenja.

Značaj izučavanja islamske vjeronauke polazi od islamske premise da se svako dijete rađa u čistoj prirodi s kojom je islam u znaku jednakosti kao što je u znaku jednakosti s prirodnim ljepotama koje nas okružuju i govore o ljepoti i dobroti Onoga koji sve to daje. U tom smislu krajnji odgojni, obrazovni i funkcionalni cilj ovog predmeta jeste sačuvati čistu čovjekovu prirodu kroz faze njegovog sazrijevanja i odgajati u njemu one vrline kojima se čuvaju i podupiru red i zakon, dobrota, ljubav, solidarnost i pozitivne aktivnosti u ime Božije i za Njegovu ljubav, a na korist svoju i svih ljudi.

U okviru predmeta, učenici razmišljaju, istražuju i postavljaju pitanja o svemu i svačemu (svijetu, životu, prirodi i Bogu, međuljudskim odnosima, porodici, domovini, mjestu i ulozi u Evropskoj uniji, suživotu i toleranciji...) i uče da je život vrijednost i dar Božiji. Također uče da ih povezivanje s Bogom, poštivanje Njegovih pravila vodi sretnom i sigurnom životu. Nastavni predmet islamska vjeronauka fundamentalno doprinosi izgrađivanju moralno-etičkih vrijednosti i ključnih kompetencija mladih koje omogućavaju stvaralačko i integrirano učenje, upoznavanje sa fazama odrastanja i izgradnje identiteta, odgovorno suočavanje sa problemima i svjesno ostvarenje života na temeljima islama.

OPĆI CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Usvojiti relevantna znanja o svojoj vjeri i razviti pozitivan odnos prema istoj, te potaknuti učenika da živi u duhu islama shodno svojim mogućnostima kao aktivan sudionik zajednice i društva.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Uvesti učenika u temelje islamskog učenja na način primjeren uzrastu
2. Upoznati učenika sa vrijednostima islama u svakodnevnom životu
3. Približiti učeniku Božije poruke iz Kur'ana
4. Kontinuirano razvijati ljubav prema Muhammedu, a.s., i drugim poslanicima
5. Podučiti učenika ispravnom razumijevanju Poslanikovog, a.s., sunneta u tradicionalnom bosanskohercegovačkom kontekstu
6. Razviti proaktivnu ulogu u porodičnom životu
7. Razviti svijest o adekvatnom obilježavanju vjerskih i državnih praznika

8. Uputiti učenika na ispravan odnos prema prirodi kao Allahovom daru

9. Afirmirati pozitivne međuljudske vrijednosti, suživot, toleranciju i saradnju

10. Odgajati u duhu svakodnevne predanosti etičkoj praksi islama i afirmativnog djelovanja na vršnjake u izvršavanju dužnosti

11. Razvijati kulturne, radne, zdravstvene i higijenske navike uz naglašavanje vjerskog poticaja za njihovo njegovanje

12. Živjeti zdrav život na temelju učenja islama

13. Razvijati sposobnost stvaranja i doživljavanja umjetničkih vrijednosti nastalih na temelju islama

14. Razvijati kod učenika estetske vrijednosti islama

15. Odgajati u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama Bosne i Hercegovine

16. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu

17. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

18. Doprinositi boljem razumijevanju vlastitog identiteta

19. Razvijati kreativnost i kritičko mišljenje kao metakompetenciju neophodnih za integraciju u društvo i nošenje sa složenim zahtjevima savremenog života

20. Poticati i kontinuirano unapređivati intelektualni, tjelesni, estetski, duhovni, moralni, društveni razvoj učenika, u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima

DIDAKTIČKO-METODIČKA UPUTSTVA

Nastava islamske vjeronauke omogućava kombinaciju tradicionalnih i savremenih načina poučavanja, sa akcentom na aktivno učešće učenika u procesu učenja. U središtu odgojno-obrazovnog procesa je učenik, a uloga nastavnika je da kreira i organizuje načine rada koji stvaraju optimalne uslove za učenje i poučavanje.

Nastavnik ima autonomiju u planiranju nastave, određivanju broja i tipova sati, izboru nastavnih metoda, oblika rada, sredstava i aktivnosti za svaki odgojno-obrazovni ishod. Strategije nastave i učenja će temeljiti na višestrukoj ulozi nastavnika. Da bi se postigao kvalitet i trajnost stečenih znanja, neophodno je ostvariti povezanost sa drugim predmetima i međupredmetnim temama, kao i staviti akcenat na učenje smislenih, međusobno povezanih sadržaja, korisnih za dalje obrazovanje i svakodnevni život. Prilikom planiranja nastavnika treba da vodi računa šta treba postići, vodeći računa o ciljevima, zadacima i ishodima učenja, koji je najbolji način za to i kojim nastavnim sredstvima raspolaže.

Izborom i sinhronizovanom primjenom odgovarajućih oblika rada (individualni, frontalni, grupni i rad u paru), metoda i tehnika (verbalnih, audio-vizuelnih, praktičnih radova, rad na tekstu, simulacija, insert, grozdovi...), nastavnih sredstava (udžbenik, filmovi, pomoćna literatura, ICT, karte...) te obilazaka, posjeta i izleta, učenik dolazi u centar pedagoškog interesovanja. Kombinacijom navedenih oblika i metoda rada, te upotrebom različitih nastavnih sredstava obezbjeđuje se kvalitetna nastava.

Nastavnik bira čime i kako će potaknuti učenika da uči, kako pobuditi interes za rad, njegovu znatiželju, pronicljivost, maštu, emocije, htijenja i sklonosti, te kreira razrednu klimu koja treba da bude svrsishodna, radna, opuštena i empatična. Treba da potiče učenika na učenje, te održava motiviranost za nastavu. Njeguje interaktivan odnos u nastavi i bazira ga na načelnom stavu poslanika Muhammeda, a.s.: «Olakšavajte, a ne otežavajte, unosite radost, a ne rastjerujte!»

Nastavnik aktivira učenika mobilisanjem prethodnih znanja i iskustava, upućivanjem na samostalno pronalaženje relevantnih informacija, na slobodno i kreativno razmišljanje, na argumentovano diskutovanje i iznošenje stavova. Uloga nastavnika je i da podstiče učenike na povezivanje novostečenih znanja sa svakodnevnim životom.

Predlaže se da realizacija programskih sadržaja bude zasnovana na samostalnom radu učenika u što većem obimu, te da se svakom učeniku omogući da dođe do izražaja shodno njegovim sposobnostima. Nastavnik treba da upućuje i podstiče učenike da sistematski prikupljaju informacije iz literature, koriste internet i druge medije, kako bi što kvalitetnije radili domaće zadatke, samostalne radove, panoa na zadate teme i sl. Prilikom obrade novih sadržaja, potrebno je opće povezivati sa lokalnim i ličnim, polaziti od konkretnih činjenica, učiniti ih razumljivim i ne udaljavati se od njih. Za uvježbavanje (memorisanje) teksta planirati nekoliko sati.

Kombinovanjem tradicionalnih metoda i savremenih metoda aktivnog učenja i interaktivne nastave, oblika rada i tehnika rada (igre, kvizovi, pitanja i odgovori, dramatizacije, razgovore, učenički radovi, ilustracije...) te poštivanjem didaktičkih principa postiže definisane ishode učenja.

Nastavnik u svom radu vodi računa o uređenosti učionice, primjeni raznovrsnih nastavnih sredstava i savremenih tehnologija. Prednost će dati savremenim pristupima kao što su: problemska nastava, heuristička nastava, mentorska nastava, vanučionička nastava i dr., trudeći se da svoj rad što više približi aktuelnom društvenom kontekstu, a nastavne sadržaje islamske vjeronauke približi svakodnevnom životu učenika.

Nastavnik će u svom radu koristiti projektne zadatke, izrade panoa, animirati pismeno izražavanje na zadane teme, organizirati okrugle stolove i debate o odabranim temama, zadavati samoevaluacijske zadatke, inicirati razne socijalne akcije i posjete raznim objektima, te voditi računa o mjerljivosti učeničkih znanja primjenom adekvatnih pismenih i usmenih provjera znanja.

MEĐUPREDMETNA KORELACIJA

Multidisciplinarna isprepletenost i povezanost odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema omogućuje skladnost odgojno-obrazovnih procesa, razvoj temeljnih i specifičnih kompetencija učenika te otvorenost prema učenju. Nastavni plan i program islamske vjeronauke omogućava međupredmetno povezivanje sadržaja na vertikalnoj i horizontalnoj razini sa predmetima koji izučavaju sljedeća područja:

- Učenje o ljudima, njihovim međusobnim odnosima i odnosom ljudi prema svijetu, o kulturnom razvoju čovjeka i društva, prošlim i aktuelnim događajima, pitanjima vezanim za postizanje pravednih i mirovnih međuljudskih i društvenih odnosa
- Vrednovanje i čuvanje kulturne baštine zavičaja, države, evropske i svjetske kulturne baštine
- Analiza kulturnog naslijeđa, vjerske i kulturne tradicije
- Osposobljavanje za odgovoran odnos i unapređenje okoliša
- Pitanja identiteta, očuvanja i kvalitetnijeg vlastitog zdravlja i zajedničkog života
- Usvajanje rječnika koji omogućava samostalno traženje, razvijanje i korištenje znanja
- Razmatranje pitanja različitosti i jednakopravnosti pojedinaca, spolova, kultura, vjera, rasa i socijalne nejednakosti
- Razmatranje ključnih kompetencija
- Sticanje i razvijanje znanja, vještina i stavova koji

omogućavajući uspješno ostvarenje interesa, razvijanja vlastitih potencijala uz aktivno učešće u savremenom životu

- Osposobljavanje za sigurnu i etičku upotrebu tehnologije u učenju i svakodnevnom životu

- Razumijevanje multikulturalnosti kao vrijednosti u savremenim globalizacijskim procesima

- Razvijanje kreativnosti, poticanje maštovitosti i sposobnosti iznalaženja višestrukih rješenja, učenje produkcije, razvoja i realizacije ideja, kritičnosti i sposobnosti argumentacije.

Prijenos stečenog znanja iz odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema povećava autonomiju nastavnika omogućavajući mu fleksibilnije programiranje, planiranje i realizaciju odgojno-obrazovnog rada usmjerenog na učenika.

EVALUACIJA UČENIČKIH POSTIGNUĆA

Stepen ovladavanja poželjnim znanjima, vještinama i stavovima određuje se vrednovanjem, odnosno ocjenjivanjem ovladavanja odgojno-obrazovnim ishodima učenja. Važno je imati na umu da su vrednovanje, poučavanje i učenje jednako značajni dijelovi istog procesa. Vrednovanje kao povratna informacija učeniku o rezultatima učenja i poučavanja određuje dinamiku daljeg procesa učenja/poučavanja te definiše individualne potrebe učenika u tom procesu. Vrednovanjem nastavnik dobiva relevantnu informaciju o kvalitetu svog rada. Učenička postignuća se vrednuju u okviru koncepta vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, izvora informacija i istraživanja, te interpretacija i perspektiva.

Vrednovanje treba da bude proces u okviru navedenih temeljnih konceptata vrednovanja. Prilikom kompleksnog vrednovanja rezultata rada učenika treba da se vrednuje znanje, motivacija, sposobnosti, radne navike, subjektivne mogućnosti i objektivne okolnosti u kojima učenik živi i radi. Ocjena treba da bude rezultat procjene koliko učenik može da stečena znanja i vještine primijeni u životu. Važno je voditi računa o postignućima u afektivnom i socijalnom domenu, odnosno o procesu od primanja informacija do integracije uvjerenja, ideja, stavova, vrijednosti. Dio ocjene treba da bude i postojanost ravnoteže kod učenika između slobode i odgovornosti, spremnost na preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje, uvažavanje različitosti i suprotnih stavova. Vrednovanje u školi je javno, kontinuirano, nepristrasno i brojčano u skladu sa važećim Pravilnikom o ocjenjivanju.

Vrednovanje se vrši kombinovanjem usmenog i pismenog vrednovanja kroz praćenje sljedećih elemenata:

- Usvojenost obrađenih pojmova i sadržaja
- Aktivno učešće učenika u realizaciji nastavnih sadržaja
- Individualni angažman u okviru vannastavnih aktivnosti
- Elementi kritičkog mišljenja u toku realizacije sata
- Angažiranost na individualnim, partnerskim i grupnim projektima
- Učešće u razgovoru
- Odgovori na pitanja s višestrukim izborom
- Zalaganje i doprinos tokom nastave
- Usvojenost definisanih ishoda učenja
- Kreativnost i samoinicijativnost u radu
- Korištenje različitih izvora znanja
- Kompjuterske procjene znanja
- Modificirana esejska pitanja
- Prezentacije...

PRVI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Uvođenje učenika u tematska područja islama s ciljem njihovog daljeg razvijanja u vjeri, moralnosti, međusobnoj saradnji i otvorenosti za suočavanje sa izazovima stvarnosti.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Razvijati sposobnosti sagledavanja života iz ugla religiozne, religijske i vjerske stvarnosti
2. Jačati vlastitu vjeru i sposobnost njenog izražavanja na ličnoj i zajedničkoj razini
3. Osposobiti učenika za razumijevanje smisla vjere u svakodnevici, uz razvijanje svijesti o kontinuitetu božijih poruka i očuvanju izvornog učenja
4. Upoznati pojam objave kao jedinstvene komunikacije Boga sa stvorenjima
5. Prihvatiti islam kao Pravi put u vlastitom razumijevanju svijeta i odgovora na pitanja smisla, svrhe, usmjeravanja i oblikovanja života
6. Upoznati sa suštinom i smislom imanskih šarta kao osnovnih temelja islamskog vjerovanja
7. Razvijati temeljne spoznaje o božijem stvaranju svijeta i čovjeka, te uloji čovjeka kao halife – njegovog namjesnika na zemlji
8. Upoznati sa suštinom i smislom islamskih šarta kao osnovnih temelja islamskog djelovanja
9. Razviti ekološku svijest na temeljima učenja islama o prirodi kao Božijem djelu i odgovoran odnos prema njoj
10. Razviti osnove morala i etičnosti kod učenika po uzoru na Muhammeda, a.s.
11. Usvojiti principe islama u odijevanju i ishrani
12. Upoznati učenika sa demokratskim načelima uspostave hilafeta i periodom pravednih halifa
13. Razviti ličnost učenika kao duhovno, duševno i djelatno biće
14. Upoznati vjerski govor i razviti sposobnost kritičkog prosuđivanja različitih oblika religioznog i vjerskog mišljenja i ponašanja
15. Razvijati toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima
16. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.
17. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. OD „POUČAVANJA IMENIMA“ DO NAREDBE „UČI“ 1.1. Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera
1.2. Islam u povijesti od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
1.3. Vjera u Boga je jedna, a zakona je više
2. OČUVANJE IZVORNOG UČENJA
2.1. Objava
2.2. Historija Kur'ana i njegov sadržaj
2.3. Sunnet - drugi izvor islama
3. TEMELJI IMANA
3.1. Vjerovanje u Jednog Boga i duhovna bića
3.2. Objave i poslanstvo
3.3. Vječnost i slobodna volja
4. ALLAH JE STVORITELJ
4.1. Naučni i kur'anski pogled na stvaranje svijeta i čovjeka
5. TEMELJI ISLAMA
5.1. Šehadet - Stablo islama

- 5.2. Radost u namazu
- 5.3. Post - put do uspjeha
- 5.4. Svrha davanja zekata
- 5.5. Hadždž - Vrhunac bogobojaznosti

6. ISLAM I EKOLOGIJA

- 6.1. Čovjek i ekologija
- 6.2. Vjera i zaštita prirode
- 6.3. Voda - izvor i blagodat života

7. PUT DO ČOVJEKA

- 7.1. Čovjek je moralno biće
- 7.2. Muhammed, a.s., uzor moralnosti

8. VJERA U SVAKODNEVNICI

- 8.1. Pristojnost u odijevanju
- 8.2. Halal ishrana - izvor zdravlja
- 8.3. Slobodno vrijeme i izazovi mladosti

9. DEMOKRATSKI POČECI POVIJESTI ISLAMA

- 9.1. Državno uređenje i period pravedne vladavine

10. ISLAM I KULTURA DIJALOGA

- 10.1. Islam vjera dijaloga

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Opisuje razvoj vjere zajedno sa razvojem čovjeka na Zemlji i zajedničku misiju svih Božijih poslanika, od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
2. Analizira smisao predanosti Uzvišenom Allahu, i prihvata islam kao nužnu potrebu duše
3. Navodi izvore islama i opisuje načine dostavljanja Objave
4. Analizira ulogu Kur'ana i sunneta u argumentovanju učenja islama i djeluje u skladu s njima
5. Opisuje smisao vjerovanja i prepoznaje vjeru kao životnu energiju koja čovjeku daje snagu u susretu sa izazovima života
6. Povezuje temelje vjerovanja sa životom i određuje svoje prioritete prema njima
7. Objašnjava nastanak svijeta i čovjeka iz ugla vjere i nauke, upoređuje učenje vjere i nauke o stvaranju, porijeklu svijeta i čovjeka, te određuje vlastito porijeklo
8. Podržava ulogu islamskih dužnosti u svom životu i iskazuje vjeru u emocionalnom, intelektualnom, porodičnom i društvenom životu
9. Povezuje vjeru i život, određuje vlastiti put i procjenjuje svoj odnos prema islamskim dužnostima
10. Definiše i objašnjava pojmove: islam, monoteizam, politeizam, ateizam, objava-vahj, sunnet, meleki, Sudnji dan, slobodna volja, kadaa i kader, hilafet, halifa
11. Opisuje ekološki princip sklada, mjere i održavanja ravnoteže prema učenju islama
12. Identifikuje i razmatra ekološke probleme, tumači stavove islama prema prirodnim bogatstvima i ulogu čovjeka u prirodi
13. Kreira i predlaže mjere za obnavljanje i očuvanje prirodnih bogatstava, praktikuje ekološku kulturu muslimana i reaguje na narušavanje harmonije
14. Objašnjava stavove islama o moralu, dobru i zlu, analizira njihovu ulogu u svom životu
15. Prepoznaje ovovremene izazove za mlade osobe i analizira načine odgovora na njih
16. Analizira vjersku dimenziju kulture odijevanja u kontekstu trendovskih tokova i estetike

17. Opisuje ulogu hrane u različitim kulturama i prepoznaje da islamska kultura promovira zdravu hranu

18. Objašnjava demokratski način formiranja islamske države, istražuje njeno mjesto i ulogu u historiji čovječanstva, te ukazuje na osobine njenih pravednih vladara s ciljem pružanja pomoći mladima u izboru svog vođe

19. Analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom

20. Identifikuje dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga

21. Objašnjava kako muslimani treba da se odnose prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja

DRUGI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Produblјivanje spoznaja o definisanim tematskim područјima islama koja se odnose na pitanja vjerovanja i ibadeta, čovjekovih potreba, slobode i života, duhovne i materijalne realnosti, funkcije zajednice, kao i upoznavanja sa tradicijom islama, s ciljem njihovog dalјeg razvijanja u vjeri, moralnosti, međusobnoj saradnji i otvorenosti za suočavanje sa izazovima stvarnosti.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Upoznati učenika sa smislom života i pomoći mu u razumijevanju i određivanju misije i ciljeva u životu
2. Jačati vlastitu vjeru i sposobnost njenog izražavanja na ličnom i zajedničkom nivou
3. Upoznati ulogu islama u životu pojedinca, porodice, društva
4. Prihvatiti islam kao Pravi put u vlastitom razumijevanju svijeta i odgovora na pitanja smisla, svrhe, usmjeravanja i oblikovanja života
5. Razumjeti ulogu slobodne volje u životu čovjeka i odgovornost za vlastite postupke
6. Razviti kritičko promišljanje i argumentovano obrazlaganje prilikom suočavanja s različitim ideološkim pritisicima
7. Pravilno razumjeti duhovnu i materijalnu dimenziju čovjeka
8. Spoznati uticaj grijeha na dušu, tijelo i ugled čovjeka i unapređivati svijest o važnosti pokajanja
9. Shvatiti smisao ibadeta i istrajnosti u njegovom izvršavanju
10. Razviti svijest o Muhammedu, a.s., kao milosti svjetovima i ukazati na njegov svevremenski značaj
11. Osposobiti mlade za život u zajednici zasnovan na principima islama
12. Upoznati historiju islama radi gradnje identiteta na vlastitoj kulturi i tradiciji
13. Razvijati ponosne i dostojanstvene ličnosti otvorene prema vjeri, nauci i radu, sposobne za susret sa drugim i drugačijim
14. Podsticati na razumijevanje, prijateljstvo, toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima
15. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.
16. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

PROGRAMSKI SADRŽAJI**Nastavni sadržaji**

1. ŽIVOT I VJERA
 - 1.1. Tajna i svrha života
 - 1.2. Vizija i misija vlastitog života
2. ČOVJEK I VJERA
 - 2.1. Potrebe čovjeka
 - 2.2. Razvijanje identiteta
 - 2.3. Prakticiranje i življenje vjere
3. ISLAM I SLOBODA
 - 3.1. Islamsko poimanje slobode i odgovornosti
 - 3.2. Mediji i sloboda
4. ČOVJEKOVA DUHOVNA I MATERIJALNA REALNOST
 - 4.1. Čovjek - biće duha i tijela
 - 4.2. Harmonija između duhovnog i materijalnog
 - 4.3. Grijech - fizički teret i duhovna tjeskoba
5. SMISAO IBADETA
 - 5.1. Značaj ibadeta u životu vjernika
 - 5.2. Istrajnost u ibadetu
 - 5.3. Rad je ibadet
6. MUHAMMED, A.S., MILOST SVIJETOVIMA
 - 6.1. Muhammed, a.s., milost svjetovima
 - 6.2. Porodični i društveni život Muhammeda, a.s.
 - 6.3. Drugi o Muhammedu, a.s.
7. MUSLIMANSKA ZAJEDNICA
 - 7.1. Kur'an i hadis o zajednici
 - 7.2. Čovjek graditelj zajednice
 - 7.3. Uloga džemata u zajednici
8. POVIJEST ISLAMA
 - 8.1. Susret islama s drugim kulturama
 - 8.2. Dinastija Emevija
 - 8.3. Islam u Španiji i Siciliji
 - 8.4. Dinastija Abasija

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Definiše i opisuje pojmove: identitet, ibadet, sloboda, grijeh, pokajanje, rad, zajednica, ummet, džemat, dinastije Emevija i Abasija
2. Objašnjava ulogu čovjeka na Zemlji, svoju viziju, misiju i svrhu življenja
3. Izdvaja vlastite potrebe nužne za sretan i uspješan život iz ugla islama i argumentovano ih brani
4. Razlikuje potrebe tijela i duše, te obrazlaže posljedice davanja prioriteta potrebama tijela u odnosu na potrebe duše
5. Prepoznaje i prihvata svoja tjelesna, društvena, psihološka, religiozna i kulturna obilježja radi daljeg razvijanja identiteta i uspješne integracije u društvo
6. Upoređuje slobodu u demokratskom društvu i islamu, argumentira vlastiti izbor, te izdvaja posljedice koje taj izbor uzrokuje nezavisno od vršnjaka, medija i sl.
7. Obrazlaže stav islama prema grijesima, kao i tjelesnu i duhovnu štetu koja proizlazi iz grijeha
8. Analizira smisao tevbe, njenu tjelesnu i duhovnu dimenziju i vrijednosti, te koristi tevbu nakon grijeha a kajanje i izvinjenje u grijehu prema čovjeku

9. Otkriva značaj ibadeta u životu čovjeka, te objašnjava kako sva dobra djela (učenje, rad, pomaganje, govor, jelo i sl.) postaju ibadet, ukoliko se čine u ime Allaha, dž.š., i donose nagradu na oba svijeta

10. Objašnjava univerzalne vrijednosti porodičnog i društvenog života Muhammeda, a.s., te podržava stav da ljubav prema Muhammedu, a.s. predstavlja temelj ljubavi prema svim ljudima i svim bićima

11. Navodi i analizira mišljenja i stavove drugih o Muhammedu, a.s.

12. Obrazlaže učenje islama o zajednici, ulogu čovjeka u gradnji zajednice i ulogu džemata u zajednici

13. Inicira pozitivne međuljudske odnose unutar zajednice i poštuje ravnopravnost među spolovima

14. Analizira odnos islama prema drugim kulturama, te argumentuje činjenicu da islam nije uništavao druge kulture, nego ih oplemenjivao

15. Prepoznaje nastanak islamske umjetnost, na temelju Objave u susretu s drugim kulturama, te nastanak prvih naučnih centara i njihov doprinos razvoju umjetnosti, znanosti i kulturi

16. Prepoznaje razliku između Pravednih halifa i dinastija Emevija i Abasija

17. Opisuje širenje hilafeta i dolazak islama u Evropu, te prepoznaje doprinose islama čovječanstvu i svoje naslijeđe

18. Samostalno analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom

19. Identifikuje dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga

20. Objašnjava kako se muslimani trebaju odnositi prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja

TREĆI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Produblјivanje spoznaja o definisanim tematskim područјima islama koja se odnose na pitanja života u vjeri, individualnosti, posljednje Božije objave, odgovornosti, praktične dimenzije morala, perspektive žene u islamu, porodice i islamske civilizacije, s ciljem njihovog dalјeg razvijanja, otkrivanja ljudskih iskustava i povezivanja sa veličinom Božije poruke u kontekstu svakodnevnog života.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Otvoriti učeniku prostor da traga za vjerom i smislom života, te uobličava značenje svog vjerovanja
2. Upoznati sa jedinstvenim porijeklom vjerovanja u Jednog Boga i mnoštvom različitih manifestacija religija
3. Usmjeravati u oblikovanju identiteta i vlastite individualnosti
4. Potaknuti učenika na bliskost, primjenjivost, žed za kur'anskom riječju na svom maternjem jeziku
5. Istražiti različite dimenzije nadnaravnosti Kur'ana radi razvijanja svijesti o njegovom savršenstvu
6. Podsticati na razmišljanje o ulozi slobode u životu i posljedicama izbora koja prave
7. Razvijati moral i etičnost, te pomoći učeniku da uredi svakodnevicu islamskim moralom
8. Usmjeravati na primjenu islamske etike rada u različitim profesijama
9. Razumijevati položaj i ulogu žene u islamu, te razumjeti puninu odnosa između muškarca i žene
10. Osvijestiti načine upoznavanja suprotnog spola radi formiranja bračne zajednice
11. Jačati ulogu i značaj porodice, te osvijestiti uloge članova porodice s ciljem odupiranja izazovima svog vremena

12. Upoznavati kontinuitet razvoja islamske vladavine, kulture i civilizacije

13. Podsticati na razumijevanje, prijateljstvo, toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima

14. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.

15. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

16. Odgajati u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. ŽIVJETI VJERU

- 1.1. Zašto vjerujemo
- 1.2. Vjera je jedna, a religija je više
- 1.3. Živi islam - život sa svrhom

2. BITI DRUGAČIJI OD OSTALIH

- 2.1. Biti originalan

3. KUR'AN - POSLJEDNJA BOŽIJA OBJAVA

- 3.1. Kur'an - radosna vijest
- 3.2. Čovjek u Kur'anu
- 3.3. Kur'an u mom životu
- 3.4. Savršenstvo Kur'ana u naučnim dokazima

4. SLOBODA I ODGOVORNOST

- 4.1. Predanost Bogu kao vrhunac slobode
- 4.2. Podsticanje dobra i osuđivanje zla
- 4.3. Granice slobode u savremenom svijetu

5. ISLAMSKI MORAL U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

- 5.1. Osnove islamskog morala
- 5.2. Značaj moralnih uzora
- 5.3. Islamska etika rada
- 5.4. Kako biti moralan danas

6. ŽENA U ISLAMU

- 6.1. Žene - čast muslimanske zajednice i ljudskog roda
- 6.2. Pokušaji kompromitiranja položaja žene u islamu

7. BRAK I PORODICA U ISLAMU

- 7.1. Izazovi upoznavanja bračnog druga
- 7.2. Islamski pogled na brak
- 7.3. Značaj porodice u muslimanskoj zajednici
- 7.4. Tradicionalna i savremena porodica

8. VRIJEME CIVILIZACIJE ISLAMA

- 8.1. Središta islamske culture
- 8.2. Safavidi i Veliki Moguli
- 8.3. Memluci i Osmanlije
- 8.4. Islam i muslimani danas

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Analizira razloge vjerovanja, objašnjava različita vjerovanja, te upoređuje monoteističke religije

2. Obrazlaže islam kao život sa svrhom

3. Prihvata da je Božija jednost (tevhid) suština vjere prema kojoj postavlja svoje ciljeve

4. Prihvata svoja jedinstvena obilježja kao Božiji dar

5. Prepoznaje u svakodnevici različite situacije, postupke i osjećanja u kojima mu vjerovanje, služi kao faktor zadobijanja vlastite osobnosti

6. Analizira društveni kontekst objave Kur'ana

7. Obrazlaže naučne dokaze koji potvrđuju savršenstvo Kur'ana

8. Argumentuje islamsko poimanje slobode u kojem čovjek robuje samo Bogu, te razumijeva prava i u dužnosti koje iz toga proizilaze

9. Objašnjava odnos slobodne volje i sudbine, te prepoznaje životne situacije u kojima je svojevrijedno nešto odlučio

10. Objašnjava da moralom ostvarujemo puninu svoje ljudskosti i identifikuje moralne uzore

11. Analizira i prihvata islamsku etiku rada

12. Analizira različite pokušaje iskrivljenog i neargumentovanog predstavljanja položaja i prava žene u islamu i pozicioniranja uloge muškarca u zajednici

13. Objašnjava islamsko razumijevanje spolnosti i razlike između muškarca i žene

14. Interpretira načine biranja partnera za bračnu zajednicu

15. Argumentuje islamski pogled na brak, kao ravnopravni ugovor muškarca i žene - susretanje ljubavi, međusobnog uvažavanja i poštivanja

16. Objašnjava nezamjenljivu ulogu žene u odgoju, kulturi i društvu, te prepoznaje časne uzore kroz historiju islama (Asja, Merjema, Hatizda, Fatima, Aiša, r.a., Sayyida Nafisa i dr.)

17. Upoređuje tradicionalnu i savremenu porodicu

18. Obrazlaže vrijeme, historijski, naučni i kulturni kontekst u kojem se kultura učila od muslimana, te analizira principe širenja islama

19. Argumentuje svjedočanstva iz oblasti islamskih nauka, filozofije, duhovnosti i umjetnosti

20. Analizira položaj, ulogu i značaj muslimana danas

ČETVRTI RAZRED

(1 čas sedmično – 30 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Upotpunjenje prosuđivanja u duhu islama, s ciljem dosezanja smisla vlastitog života i života u zajednici, osposobljavanja za aktivno djelovanje u svim segmentima života, te povezivanja sa veličinom Božije poruke.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Osvjetliti tok postojanja islama na našem prostoru, uz razumijevanje njegovog uticaja na kulturu Bošnjaka

2. Razviti pozitivan odnos prema Islamskoj zajednici Bosne i Hercegovine, te afirmisati aktivno djelovanje u okviru iste

3. Afirmisati kompatibilnost vjere i nauke uz razvijanje svijesti o konstantnosti učenja vjere i promjenjivosti naučnih dostignuća

4. Osvijestiti doprinos muslimana razvoju nauke

5. Afirmisati potrebu cjeloživotnog učenja u kontekstu Prve objave

6. Osvijestiti na postojanje rizika od traganja za novim religioznim pokretima, te ponuditi islamske odgovore na pojavu istih

7. Ponuditi islamske odgovore na izazove savremenosti i razviti razumijevanje potrebe za savremenim promišljanjem vjere

8. Osvijestiti ulogu i značaj mira kao temeljne odrednice islama

9. Približiti prostor ihsanskog ostvarenja čovjeka kao prostor u kojem svaka duša može živjeti i razvijati svoje vjerovanje

10. Razumjeti islamsku duhovnost i usmjeriti na puteve koji je povećavaju

11. Osmisliti život na temeljima islama
12. Razviti ključne kompetencije na temelju učenja islama
13. Izgraditi svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.
14. Unaprijediti svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode
15. Odgojiti u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. ISLAM U BOSNI I HERCEGOVINI
 - 1.1. Islamska civilizacija i kultura u Bosni i Hercegovini
 - 1.2. Uloga i značaj vakufa
 - 1.3. Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini
2. VJERA I NAUKA
 - 2.1. Istine vjere i istine nauke
 - 2.2. Doprinos muslimana razvoju nauke
 - 2.3. Budućnost i moć znanja
3. VJERSKI TRENDОВI
 - 3.1. Trend religioznosti i kvazireligioznost
 - 3.2. Sekte, kultovi i novi religiozni pokreti
 - 3.3. Zloupotreba vjere za ideologiju, fanatizam, fundamentalizam i terorizam
4. ISLAMSKI ODGOVORI NA IZAZOVE SAVREMENOSTI
 - 4.1. Islam i pitanja bioetike
 - 4.2. Čuvanje zdravlja i zavodljivost poroka
 - 4.3. Vjera kao prevencija ovisnosti
 - 4.4. Grijeh i spolne bolesti
5. ISLAMSKA DUHOVNOST
 - 5.1. Nastanak i razvoj tesavufa
 - 5.2. Zikr i srčano pokajanje
 - 5.3. Moralnost i takvaluk
 - 5.4. Ljubav i spoznaja
6. ISLAMSKI OSMIŠLJENA MLADOST
 - 6.1. Uticaj društva na mlade
 - 6.2. Put uspjeha: znanje, vjerovanje i aktivno djelovanje
 - 6.3. Vjera i ključne kompetencije mladih
 - 6.4. Organizacija života i profesionalni rad
 - 6.5. Potraga za srećom

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Analizira historijski kontekst islama u Bosni i Hercegovini
2. Analizira doprinos islama procvatu materijalne i duhovne kulture u Bosni i Hercegovini, te oblikovanju identiteta Bošnjaka
3. Navodi i opisuje različite vakufe u Bosni i Hercegovini i izdvaja njegov značaj za pojedinca i zajednicu
4. Objašnjava strukturu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i navodi njene odgojno-obrazovne institucije, te doprinosi njenom radu
5. Objašnjava stav islama prema učenju, znanju, nauci i učenjacima
6. Poredi konstantnost učenja vjere i promjenjivost naučnih dostignuća

7. Analizira određene ajete, hadise i doprinos muslimana razvoju nauke
8. Podržava cjeloživotno učenje u kontekstu Prve objave
9. Navodi nove religiozne pokrete, te analizira rizike potpadanja pod uticaj istih
10. Objašnjava stav islama o kloniranju, eutanaziji, umjetnoj oplodnji, transplataciji organa, abortusu, estestkoj hirurgiji...
11. Obrazlaže preventivnu ulogu islama u borbi protiv ovisnosti, spolnih bolesti i poroka
12. Objašnjava mir kao temeljnu odrednicu islama, i interpretira nasilje, nepravdu, rat i terorizam kao devijacije
13. Definiše i objašnjava pojmove: zikr, inaba, takvaluk, mehabbe i ma'rife
14. Klasifikuje tesavuf kao islamsku duhovnost i opisuje stupnjeve duhovnog usavršavanja
15. Analizira potrebu stalnog sjećanja na Boga radi Njegove milosti i zadovoljstva
16. Odabire blagodatni života u skladu sa učenjem islama, objašnjava negativne trendove potrošačkog društva
17. Daje kritički osvrt o uticaju društva i kulture na razvoj identiteta pojedinca
18. Opisuje svoje razumijevanje života u kontekstu materijalne, društvene, kulturne i duhovne sfere
19. Obrazlaže važnosti harmonije između znanja, vjerovanja i djelovanja
20. Afirmiše islamske vrijednosti u kontekstu ključnih kompetencija
21. Prepoznaje vrijednosti koje vode ka uspjehu i sreći

KLJUČNE KOMPETENCIJE

Jezičko-komunikacijska kompetencija na maternjem jeziku	• čita, razumije i analizira književne i informativne tekstove • piše razne vrste tekstova za različitu namjenu i publiku • pripovijeda i sluša radi prijenosa i razumijevanja informacija s uvažavanjem u različitim situacijama i u različite svrhe u konstruktivnom i kritičkom dijalogu • kritički ocjenjuje različite oblike komunikacije • izražava pozitivne stavove i pokazuje vještine za učinkovitu međukulturalnu komunikaciju
Matematička pismenost	• sposobnost i spremnost korištenja matematičkih oblika mišljenja (logičko i prostorno razmišljanje) i prikazivanja (formula, modela, konstrukcija, grafikona/dijagrama) koji imaju univerzalnu primjenu kod objašnjavanja i opisivanja stvarnosti • poštivanje istine kao temelja matematičkog razmišljanja

Kompetencija u nauci i tehnologiji	• sposobnost razumijevanja i primjene (dekodiranje, tumačenje i razlikovanje) raznih vrsta prikazivanja matematičkih elemenata, fenomena i situacija • odabir i zamjena načina prikazivanja ako i kada je to potrebno • sposobnost i spremnost da se upotrijebe znanja i metodologija da bi se objasnila priroda • kompetencija u tehnologiji se tumači kao primjena znanja da bi se promijenilo prirodno okruženje u skladu sa ljudskim potrebama • razumijevanje odnosa između tehnologije i drugih područja: naučni napredak (npr. u medicini), društvu (vrijednosti, moralna pitanja), kulturi (npr. multimediji), ili okruženju (zagađenost, održivi razvoj)	Učiti kako se uči	• razvija suodgovornost za vlastito učenje, samoprocjenu i definisanje vlastitih ciljeva učenja: • razvija svjest o vlastitim mogućnostima, jakim i slabim stranama, stilovima učenja, inteligenciji, kao i o sposobnosti identifikovanja vlastitih potreba radi primjene vlastitih strategija i procedura u procesu učenja • razvija sposobnost popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije): • unaprijed planira, izvršava, kontroliše, radi korekcije različitih oblika komunikativnih aktivnosti (receptije, interakcije, produkcije, medijacije) • upotrebljava različite metode i strategije učenja: • poznaje i svjesno upotrebljava različite strategije učenja • stiče sposobnost otkrivanja najuspješnijega i najbržega načina učenja, odabire različite mogućnosti i primjenjuje najbolje u praksi • razvija kritički stav o tome što učenik u školi uči i o vlastitome procesu učenja • organizuje vlastito učenje, razvija upornost • razvija samomotivaciju, samopouzdanje te potrebu za kontinuiranim učenjem
Informatička pismenost (informacijska, medijska, tehnološka)	• kritičko korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije za prikupljanje, vrednovanje i pohranjivanje informacija, za produkciju, predstavljanje i razmjene informacija i za učešće u virtuelnim društvenim mrežama • savjest o razlikama između realnog i virtuelnog svijeta • upotreba tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo • korištenje tehnologije za podršku kritičkog načina razmišljanja • poštivanje privatnosti kod korištenja društvenih mreža, poštivanje etičkih načela, prepoznavanje pouzdanosti i valjanosti dobijenih informacija, upotreba mreža za širenje horizonta	Socijalna i građanska kompetencija	• prepoznavanje vlastitih emocija, zanimanje za i poštivanje drugih kultura • razumijevanje vlastitog narodnog identiteta i sebe kao pripadnika neke grupe u interakciji s kulturnim identitetom Evrope i ostatka svijeta • svijest o evropskom i svjetovnom kulturnom naslijeđu i o kulturnoj i jezičkoj raznolikosti svijeta • poznavanje lingvističkih i kulturnih posebnosti društva i zajednica, u kojima se govori određeni strani jezik • razvijanje svjesnosti i razumijevanja sociokulturnih i međukulturnih pravila i normi: • uvažavanje karakterističnih crta društvenih odnosa (pozdravi, način obraćanja) • uvažavanje pravila lijepog ponašanja (izraziti zahvalnost, naklonost, podijeliti brigu, radost, itd.) • uvažavanje razlika u jezičkim registrima (nivoi formalizma) • konstruktivno komuniciranje i poštivanje u društvenim situacijama i međusobnoj komunikaciji
Tjelesno-zdravstvena kompetencija	• prihvatanje i promovisanje zdravih stilova ponašanja, adekvatnih prehrambenih navika i tjelesnih aktivnosti koje omogućavaju pojedincu kvalitetan i zdrav život • formiranje pozitivne slike o sebi, sposobnost da se sebi omogući zdrav život i da se u vlastitom okruženju promoviše zdrav život		

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija	• upravljanje projektima • prepoznavanje vlastitih jakih i slabih strana • rad u timovima na kooperativan i fleksibilan način • konstruktivno saradivanje u aktivnostima i upotreba vještina grupnog rada • upravljanje rizikom i razvijanje svijesti o odgovornosti
Kulturna svijest i kulturno izražavanje	• izbjegavanje stereotipa, prihvatanje kompromisa, razvijanje ličnog integriteta i poštivanje integriteta drugih, primjerno samopouzdanje • konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i frustracija, sposobnost empatije • poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća, cijenjenje umjetničkog rada i kulturnih događaja • uvažavanje i uživanje u umjetničkim djelima i izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo
Kreativno-produktivna kompetencija	• razvijanje kompleksnog mišljenja: • sažimanje, generaliziranje, podrška upotrebi viših kognitivnih sposobnosti, kao što su analiza, sinteza, vrednovanje, upotreba kritičkog mišljenja (razlikovanje između činjenica i mišljenja, argumentiranje teza) • razvijanje kreativnosti i potrebe za izražavanje, te osjećaj za estetske vrijednosti • razvijanje otvorenosti različitog kulturnog izražavanja i pripremljenosti za razvijanje vlastite kreativnosti i sposobnosti izražavanja: • sposobnost tolerisanja suprotnih ideja • samostalno donošenje zaključaka • razvijanje pozitivnog stava i spremnosti za relativiziranje vlastitog stanovišta i sistema vrijednosti • razvijanje spremnosti za otklon u odnosu na ustaljena ponašanja prema drugim kulturama. • podrška radoznalosti, želji za novim znanjima: • omogućavanje izražavanja vlastitih misli, ideja, emocija • razvijanje sposobnosti posmatranja, učestvovanja i integriranja novih iskustava i spremnosti za mijenjanje prethodnih

Profil i stručna sprema nastavnika koji mogu izvoditi nastavu islamske vjeronauke u srednjim školama:

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/ fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spremlje);
- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/ fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim zvanjem bachelor;
- Završenu medresu i fakultet nastavnčkog smjera (VII stepen stručne spremlje ili 240 ECTS) uz saglasnost Islamske zajednice ne stariju od šest mjeseci.

Lica koja ispunjavaju uslove za realizaciju nastave iz islamske vjeronauke moraju pribaviti saglasnost od strane nadležne vjerske zajednice.

Izuzetno, nastavnici zatečeni u nastavi na neodređeno radno vrijeme koji su po ranije utvrđenim stručnim profilima verifikovano izvodili nastavu i imaju saglasnost Islamske zajednice, mogu i dalje raditi na tim poslovima.

II.

Nastavni plan i program za islamsku vjeronauku u gimnazijama, srednjim tehničkim i umjetničkim školama stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se od školske 2020./2021. godine.

III.

Stupanjem na snagu ovog nastavnog plana i programa, prestaje da važi Nastavni plan i program za islamsku vjeronauku u gimnazijama i srednjim tehničkim školama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 12/20).

IV.

Postupci prijema nastavnika islamske vjeronauke u gimnazijama i srednjim tehničkim školama po raspisanom javnom konkursu okončat će se po odredbama Nastavnog plana i programa za islamsku vjeronauku u gimnazijama i srednjim tehničkim školama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 12/20).

V.

Ovaj nastavni plan i program će se objaviti u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

BOSNA I HERCEGOVINA
-Federacija Bosne i Hercegovine- MINISTRIČA
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja i nauke Fahreta Brašnjić, prof., v.r.

Broj: 10/1-34-15955-1/20
Tuzla, 01.09.2020. godine

951

Na osnovu člana 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 10/18 – prečišćeni tekst), i člana 41. stav (3) Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/20 – prečišćeni tekst), na prijedlog Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj: 04-08-2-3049/20 od 4.8.2020. godine, Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona donosi

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

za islamsku vjeronauku u srednjim stručnim školama

I.

OPIS NASTAVNOG PREDMETA

Činjenica da u biti svake civilizacije stoji određena religija koja bitno određuje njen karakter, kulturu i način života dovoljno govori o potrebi njenog poznavanja i izučavanja u odgojno-obrazovnom sistemu svakog društva. U našem slučaju riječ je o izučavanju islama kao dominantnog svjetonazora Bošnjaka i ostalih muslimana koji žive u Bosni i Hercegovini, na kojem je izgrađena svijest o svijetu i životu kao Božijem daru, u koje su utisnute Njegova neizmjerljiva ljubav i dobrota.

Islamska vjeronauka je integrisana u opće odgojno-obrazovne ciljeve demokratske škole, svojim sadržajima predstavlja dio odgojno-obrazovnog sistema Bosne i Hercegovine i svrha joj je da da komplementarnim djelovanjem sa drugim školskim predmetima promoviše cjelovit i sistematičan odgoj čovjeka na načelima korelacijsko-integrativnog učenja. Kao autonoman školski predmet, islamska vjeronauka omogućava učenicima autentično i sistematično upoznavanje, čuvanje i razvijanje njihovog vjerskog i kulturnog identiteta, promovirajući, istovremeno, dijalog i toleranciju u odnosu na različite ljude, svjetonazore, religije, konfesionalna i kulturna izražavanja.

Islamska vjeronauka u školi slijedi teološke i antropološko-pedagoške temelje odgoja i obrazovanja radi upoznavanja islama kroz sve bitne tjelesne, duševne i duhovne sposobnosti učenika: spoznajne, doživljajne, voljne i djelatne. Time ostvaruje i potvrđuje odgojno-obrazovnu cjelovitost, ali i podupire univerzalne procese školskog poučavanja i učenja.

Značaj izučavanja islamske vjeronauke polazi od islamske premise da se svako dijete rađa u čistoj prirodi s kojom je islam u znaku jednakosti kao što je u znaku jednakosti s prirodnim ljepotama koje nas okružuju i govore o ljepoti i dobroti Onoga koji sve to daje. U tom smislu krajnji odgojni, obrazovni i funkcionalni cilj ovog predmeta jeste sačuvati čistu čovjekovu prirodu kroz faze njegovog sazrijevanja i odgajati u njemu one vrline kojima se čuvaju i podupiru red i zakon, dobrota, ljubav, solidarnost i pozitivne aktivnosti u ime Božije i za Njegovu ljubav, a na korist svoju i svih ljudi.

U okviru predmeta, učenici razmišljaju, istražuju i postavljaju pitanja o svemu i svačemu (svijetu, životu, prirodi i Bogu, međuljudskim odnosima, porodici, domovini, mjestu i ulozu u Evropskoj uniji, suživotu i toleranciji...) i uče da je život vrijednost i dar Božiji. Također uče da ih povezivanje s Bogom, poštivanje Njegovih pravila vodi sretnom i sigurnom životu. Nastavni predmet islamska vjeronauka fundamentalno doprinosi izgrađivanju moralno-etičkih vrijednosti i ključnih kompetencija mladih koje omogućavaju stvaralačko i integrirano učenje, upoznavanje sa fazama odrastanja i izgradnje identiteta, odgovorno suočavanje sa problemima i svjesno ostvarenje života na temeljima islama.

OPĆI CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Usvojiti relevantna znanja o svojoj vjeri i razviti pozitivan odnos prema istoj, te potaknuti učenika da živi u duhu islama shodno svojim mogućnostima kao aktivan sudionik zajednice i društva.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Uvesti učenika u temelje islamskog učenja na način primjeren uzrastu
2. Upoznati učenika sa vrijednostima islama u svakodnevnom životu
3. Približiti učeniku Božije poruke iz Kur'ana
4. Kontinuirano razvijati ljubav prema Muhammedu, a.s., i drugim poslanicima
5. Podučiti učenika ispravnom razumijevanju Poslanikovog, a.s., sunneta u tradicionalnom bosanskohercegovačkom kontekstu
6. Razviti proaktivnu ulogu u porodičnom životu
7. Razviti svijest o adekvatnom obilježavanju vjerskih i državnih praznika
8. Uputiti učenika na ispravan odnos prema prirodi kao Allahovom daru
9. Afirmirati pozitivne međuljudske vrijednosti, suživot, toleranciju i saradnju
10. Odgajati u duhu svakodnevnog predanosti etičkoj praksi islama i afirmativnog djelovanja na vršnjake u izvršavanju dužnosti
11. Razvijati kulturne, radne, zdravstvene i higijenske navike uz naglašavanje vjerskog poticaja za njihovo njegovanje
12. Živjeti zdrav život na temelju učenja islama
13. Razvijati sposobnost stvaranja i doživljavanja umjetničkih vrijednosti nastalih na temelju islama
14. Razvijati kod učenika estetske vrijednosti islama
15. Odgajati u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama Bosne i Hercegovine
16. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu
17. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode
18. Doprinositi boljem razumijevanju vlastitog identiteta
19. Razvijati kreativnost i kritičko mišljenje kao metakompetencija neophodnih za integraciju u društvo i nošenje sa složenim zahtjevima savremenog života
20. Poticati i kontinuirano unapređivati intelektualni, tjelesni, estetski, duhovni, moralni, društveni razvoj učenika, u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima

DIDAKTIČKO-METODIČKA UPUTSTVA

Nastava islamske vjeronauke omogućava kombinaciju tradicionalnih i savremenih načina poučavanja, sa akcentom na aktivno učešće učenika u procesu učenja. U središtu odgojno-obrazovnog procesa je učenik, a uloga nastavnika je da kreira i organizuje načine rada koji stvaraju optimalne uslove za učenje i poučavanje.

Nastavnik ima autonomiju u planiranju nastave, određivanju broja i tipova sati, izboru nastavnih metoda, oblika rada, sredstava i aktivnosti za svaki odgojno-obrazovni ishod. Strategije nastave i učenja će temeljiti na višestrukoj ulozi nastavnika. Da bi se postigao kvalitet i trajnost stečenih znanja, neophodno je ostvariti povezanost sa drugim predmetima i međupredmetnim temama, kao i staviti akcenat na učenje smislenih, međusobno povezanih sadržaja, korisnih za dalje obrazovanje i svakodnevni život. Prilikom planiranja nastavnika treba da vodi računa šta treba postići, vodeći računa o ciljevima,

zadacima i ishodima učenja, koji je najbolji način za to i kojim nastavnim sredstvima raspolaže.

Izborom i sinhronizovanom primjenom odgovarajućih oblika rada (individualni, frontalni, grupni i rad u paru), metoda i tehnika (verbalnih, audio-vizuelnih, praktičnih radova, rad na tekstu, simulacija, insert, grozdovi...), nastavnih sredstava (udžbenik, filmovi, pomoćna literatura, ICT, karte...) te obilazaka, posjeta i izleta, učenik dolazi u centar pedagoškog interesovanja. Kombinacijom navedenih oblika i metoda rada, te upotrebom različitih nastavnih sredstava obezbjeđuje se kvalitetna nastava.

Nastavnik bira čime i kako će potaknuti učenika da uči, kako pobuditi interes za rad, njegovu znatiželju, pronicljivost, maštu, emocije, htijenja i sklonosti, te kreira razrednu klimu koja treba da bude svrsishodna, radna, opuštena i empatična. Treba da potiče učenika na učenje, te održava motiviranost za nastavu. Njeguje interaktivan odnos u nastavi i bazira ga na načelnom stavu poslanika Muhammeda, a.s.: «Olakšavajte, a ne otežavajte, unosite radost, a ne rastjerujte!»

Nastavnik aktivira učenika mobilisanjem prethodnih znanja i iskustava, upućivanjem na samostalno pronalaženje relevantnih informacija, na slobodno i kreativno razmišljanje, na argumentovano diskutovanje i iznošenje stavova. Uloga nastavnika je i da podstiče učenike na povezivanje novostečenih znanja sa svakodnevnim životom.

Predlaže se da realizacija programskih sadržaja bude zasnovana na samostalnom radu učenika u što većem obimu, te da se svakom učeniku omogući da dođe do izražaja shodno njegovim sposobnostima. Nastavnik treba da upućuje i podstiče učenike da sistematski prikupljaju informacije iz literature, koriste internet i druge medije, kako bi što kvalitetnije radili domaće zadatke, samostalne radove, panoe na zadate teme i sl. Prilikom obrade novih sadržaja, potrebno je opće povezivati sa lokalnim i ličnim, polaziti od konkretnih činjenica, učiniti ih razumljivim i ne udaljavati se od njih. Za uvježbavanje (memorisanje) teksta planirati nekoliko sati.

Kombinovanjem tradicionalnih metoda i savremenih metoda aktivnog učenja i interaktivne nastave, oblika rada i tehnika rada (igre, kvizovi, pitanja i odgovori, dramatizacije, razgovore, učenički radovi, ilustracije...) te poštivanjem didaktičkih principa postiže definisane ishode učenja.

Nastavnik u svom radu vodi računa o uredenosti učionice, primjeni raznovrsnih nastavnih sredstava i savremenih tehnologija. Prednost će dati savremenim pristupima kao što su: problemska nastava, heuristička nastava, mentorska nastava, vanučionička nastava i dr., trudeći se da svoj rad što više približi aktuelnom društvenom kontekstu, a nastavne sadržaje islamske vjeronauke približi svakodnevnom životu učenika.

Nastavnik će u svom radu koristiti projektne zadatke, izrade panoa, animirati pismeno izražavanje na zadane teme, organizirati okrugle stolove i debate o odabranim temama, zadavati samoevaluacijske zadatke, inicirati razne socijalne akcije i posjete raznim objektima, te voditi računa o mjerljivosti učeničkih znanja primjenom adekvatnih pismenih i usmenih provjera znanja.

MEĐUPREDMETNA KORELACIJA

Multidisciplinarna isprepletenost i povezanost odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema omogućuje skladnost odgojno-obrazovnih procesa, razvoj temeljnih i specifičnih kompetencija učenika te otvorenost prema učenju. Nastavni plan i program islamske vjeronauke omogućava međupredmetno povezivanje sadržaja na vertikalnoj i horizontalnoj razini sa predmetima koji izučavaju sljedeća područja:

- Učenje o ljudima, njihovim međusobnim odnosima i odnosom ljudi prema svijetu, o kulturnom razvoju čovjeka i društva, prošlim i aktuelnim događajima, pitanjima vezanim za postizanje pravednih i mirovnih međuljudskih i društvenih odnosa

- Vrednovanje i čuvanje kulturne baštine zavičaja, države, evropske i svjetske kulturne baštine

- Analiza kulturnog naslijeđa, vjerske i kulturne tradicije

- Osposobljavanje za odgovoran odnos i unapređenje okoliša

- Pitanja identiteta, očuvanja i kvalitetnijeg vlastitog zdravlja i zajedničkog života

- Usvajanje rječnika koji omogućava samostalno traženje, razvijanje i korištenje znanja

- Razmatranje pitanja različitosti i jednakopravnosti pojedinaca, spolova, kultura, vjera, rasa i socijalne nejednakosti

- Razmatranje ključnih kompetencija

- Sticanje i razvijanje znanja, vještina i stavova koji omogućavaju uspješno ostvarenje interesa, razvijanja vlastitih potencijala uz aktivno učešće u savremenom životu

- Osposobljavanje za sigurnu i etičku upotrebu tehnologije u učenju i svakodnevnom životu

- Razumijevanje multikulturalnosti kao vrijednosti u savremenim globalizacijskim procesima

- Razvijanje kreativnosti, poticanje maštovitosti i sposobnosti iznalaženja višestrukih rješenja, učenje produkcije, razvoja i realizacije ideja, kritičnosti i sposobnosti argumentacije.

Prijenos stečenog znanja iz odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema povećava autonomiju nastavnika omogućavajući mu fleksibilnije programiranje, planiranje i realizaciju odgojno-obrazovnog rada usmjerenog na učenika.

EVALUACIJA UČENIČKIH POSTIGNUĆA

Stepen ovladavanja poželjnim znanjima, vještinama i stavovima određuje se vrednovanjem, odnosno ocjenjivanjem ovladavanja odgojno-obrazovnim ishodima učenja. Važno je imati na umu da su vrednovanje, poučavanje i učenje jednako značajni dijelovi istog procesa. Vrednovanje kao povratna informacija učeniku o rezultatima učenja i poučavanja određuje dinamiku daljeg procesa učenja/poučavanja te definiše individualne potrebe učenika u tom procesu. Vrednovanjem nastavnik dobiva relevantnu informaciju o kvalitetu svog rada. Učenička postignuća se vrednuju u okviru koncepta vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, izvora informacija i istraživanja, te interpretacija i perspektiva.

Vrednovanje treba da bude proces u okviru navedenih temeljnih koncepta vrednovanja. Prilikom kompleksnog vrednovanja rezultata rada učenika treba da se vrednuje znanje, motivacija, sposobnosti, radne navike, subjektivne mogućnosti i objektivne okolnosti u kojima učenik živi i radi. Ocjena treba da bude rezultat procjene koliko učenik može da stečena znanja i vještine primijeni u životu. Važno je voditi računa o postignućima u afektivnom i socijalnom domenu, odnosno o procesu od primanja informacija do integracije uvjerenja, ideja, stavova, vrijednosti. Dio ocjene treba da bude i postojanost ravnoteže kod učenika između slobode i odgovornosti, spremnost na preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje, uvažavanje različitosti i suprotnih stavova. Vrednovanje u školi je javno, kontinuirano, nepristrasno i brojučano u skladu sa važećim Pravilnikom o ocjenjivanju.

Vrednovanje se vrši kombinovanjem usmenog i pismenog vrednovanja kroz praćenje sljedećih elemenata:

- Usvojenost obrađenih pojmova i sadržaja

- Aktivno učešće učenika u realizaciji nastavnih sadržaja

- Individualni angažman u okviru vannastavnih aktivnosti
- Elementi kritičkog mišljenja u toku realizacije sata
- Angažiranost na individualnim, partnerskim i grupnim projektima

- Učešće u razgovoru
- Odgovori na pitanja s višestrukim izborom
- Zalaganje i doprinos tokom nastave
- Usvojenost definisanih ishoda učenja
- Kreativnost i samoinicijativnost u radu
- Korištenje različitih izvora znanja
- Kompjuterske procjene znanja
- Modificirana esejska pitanja
- Prezentacije...

PRVI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Uvođenje učenika u tematska područja islama s ciljem njihovog daljeg razvijanja u vjeri, moralnosti, međusobnoj saradnji i otvorenosti za suočavanje sa izazovima stvarnosti.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Razvijati sposobnosti sagledavanja života iz ugla religiozne, religijske i vjerske stvarnosti
2. Jačati vlastitu vjeru i sposobnost njenog izražavanja na ličnoj i zajedničkoj razini
3. Osposobiti učenika za razumijevanje smisla vjere u svakodnevici, uz razvijanje svijesti o kontinuitetu božijih poruka i očuvanju izvornog učenja
4. Upoznati pojam objave kao jedinstvene komunikacije Boga sa stvorenjima
5. Prihvatiti islam kao Pravi put u vlastitom razumijevanju svijeta i odgovora na pitanja smisla, svrhe, usmjeravanja i oblikovanja života
6. Upoznati sa suštinom i smislom imanskih šarta kao osnovnih temelja islamskog vjerovanja
7. Razvijati temeljne spoznaje o božijem stvaranju svijeta i čovjeka, te uloji čovjeka kao halife – njegovog namjesnika na zemlji
8. Upoznati sa suštinom i smislom islamskih šarta kao osnovnih temelja islamskog djelovanja
9. Razviti ekološku svijest na temeljima učenja islama o prirodi kao Božijem djelu i odgovoran odnos prema njoj
10. Razviti osnove morala i etičnosti kod učenika po uzoru na Muhammeda, a.s.
11. Usvojiti principe islama u odijevanju i ishrani
12. Upoznati učenika sa demokratskim načelima uspostave hilafeta i periodom pravednih halifa
13. Razviti ličnost učenika kao duhovno, duševno i djelatno biće
14. Upoznati vjerski govor i razviti sposobnost kritičkog prosuđivanja različitih oblika religioznog i vjerskog mišljenja i ponašanja
15. Razvijati toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima
16. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.
17. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. OD „POUČAVANJA IMENIMA“ DO NAREDBE „UČI“

- 1.1. Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera
- 1.2. Islam u povijesti od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
- 1.3. Vjera u Boga je jedna, a zakona je više

2. OČUVANJE IZVORNOG UČENJA

- 2.1. Objava
- 2.2. Historija Kur'ana i njegov sadržaj
- 2.3. Sunnet - drugi izvor islama

3. TEMELJI IMANA

- 3.1. Vjerovanje u Jednog Boga i duhovna bića
- 3.2. Objave i poslanstvo
- 3.3. Vječnost i slobodna volja

4. ALLAH JE STVORITELJ

- 4.1. Naučni i kur'anski pogled na stvaranje svijeta i čovjeka

5. TEMELJI ISLAMA

- 5.1. Šehadet - Stablo islama
- 5.2. Radost u namazu
- 5.3. Post - put do uspjeha
- 5.4. Svrha davanja zekata
- 5.5. Hadždž - Vrhunac bogobojažnosti

6. ISLAM I EKOLOGIJA

- 6.1. Čovjek i ekologija
- 6.2. Vjera i zaštita prirode
- 6.3. Voda - izvor i blagodat života

7. PUT DO ČOVJEKA

- 7.1. Čovjek je moralno biće
- 7.2. Muhammed, a.s., uzor moralnosti

8. VJERA U SVAKODNEVNICI

- 8.1. Pristojnost u odijevanju
- 8.2. Halal ishrana - izvor zdravlja
- 8.3. Slobodno vrijeme i izazovi mladosti

9. DEMOKRATSKI POČECI POVIJESTI ISLAMA

- 9.1. Državno uređenje i period pravedne vladavine

10. ISLAM I KULTURA DIJALOGA

- 10.1. Islam vjera dijaloga

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Opisuje razvoj vjere zajedno sa razvojem čovjeka na Zemlji i zajedničku misiju svih Božijih poslanika, od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
2. Analizira smisao predanosti Uzvišenom Allahu, i prihvata islam kao nužnu potrebu duše
3. Navodi izvore islama i opisuje načine dostavljanja Objave
4. Analizira ulogu Kur'ana i sunneta u argumentovanju učenja islama i djeluje u skladu s njima
5. Opisuje smisao vjerovanja i prepoznaje vjeru kao životnu energiju koja čovjeku daje snagu u susretu sa izazovima života
6. Povezuje temelje vjerovanja sa životom i određuje svoje prioritete prema njima
7. Objašnjava nastanak svijeta i čovjeka iz ugla vjere i nauke, upoređuje učenje vjere i nauke o stvaranju, porijeklu svijeta i čovjeka, te određuje vlastito porijeklo
8. Podržava ulogu islamskih dužnosti u svom životu i iskazuje vjeru u emocionalnom, intelektualnom, porodičnom i društvenom životu
9. Povezuje vjeru i život, određuje vlastiti put i procjenjuje svoj odnos prema islamskim dužnostima

10. Definiše i objašnjava pojmove: islam, monoteizam, politeizam, ateizam, objava-valj, sunnet, meleki, Sudnji dan, slobodna volja, kadaa i kader, hilafet, halifa

11. Opisuje ekološki princip sklada, mjere i održavanja ravnoteže prema učenju islama

12. Identifikuje i razmatra ekološke probleme, tumači stavove islama prema prirodnim bogatstvima i ulogu čovjeka u prirodi

13. Kreira i predlaže mjere za obnavljanje i očuvanje prirodnih bogatstava, praktikuje ekološku kulturu muslimana i reaguje na narušavanje harmonije

14. Objašnjava stavove islama o moralu, dobru i zlu, analizira njihovu ulogu u svom životu

15. Prepoznaje ovovremene izazove za mlade osobe i analizira načine odgovora na njih

16. Analizira vjersku dimenziju kulture odijevanja u kontekstu trendovskih tokova i estetike

17. Opisuje ulogu hrane u različitim kulturama i prepoznaje da islamska kultura promovira zdravu hranu

18. Objašnjava demokratski način formiranja islamske države, istražuje njeno mjesto i ulogu u historiji čovječanstva, te ukazuje na osobine njenih pravednih vladara s ciljem pružanja pomoći mladima u izboru svog vođe

19. Analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom

20. Identifikuje dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga

21. Objašnjava kako muslimani treba da se odnose prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja

DRUGI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Produblјivanje spoznaja o definisanim tematskim područјima islama koja se odnose na pitanja vjerovanja i ibadeta, čovjekovih potreba, slobode i života, duhovne i materijalne realnosti, funkcije zajednice, kao i upoznavanja sa tradicijom islama, s ciljem njihovog dalјeg razvijanja u vjeri, moralnosti, međusobnoj saradnji i otvorenosti za suočavanje sa izazovima stvarnosti.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Upoznati učenika sa smislom života i pomoći mu u razumijevanju i određivanju misije i ciljeva u životu

2. Jačati vlastitu vjeru i sposobnost njenog izražavanja na ličnom i zajedničkom nivou

3. Upoznati ulogu islama u životu pojedinca, porodice, društva

4. Prihvatiti islam kao Pravi put u vlastitom razumijevanju svijeta i odgovora na pitanja smisla, svrhe, usmjeravanja i oblikovanja života

5. Razumjeti ulogu slobodne volje u životu čovjeka i odgovornost za vlastite postupke

6. Razviti kritičko promišljanje i argumentovano obrazlaganje prilikom suočavanja s različitim ideološkim pritiscima

7. Pravilno razumjeti duhovnu i materijalnu dimenziju čovjeka

8. Spoznati uticaj grijeha na dušu, tijelo i ugled čovjeka i unapređivati svijest o važnosti pokajanja

9. Shvatiti smisao ibadeta i istrajnosti u njegovom izvršavanju

10. Razviti svijest o Muhammedu, a.s., kao milosti svjetovima i ukazati na njegov svevremenski značaj

11. Osposobiti mlade za život u zajednici zasnovan na principima islama

12. Upoznati historiju islama radi gradnje identiteta na vlastitoj kulturi i tradiciji

13. Razvijati ponosne i dostojanstvene ličnosti otvorene prema vjeri, nauci i radu, sposobne za susret sa drugim i drugačijim

14. Podsticati na razumijevanje, prijateljstvo, toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima

15. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.

16. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. ŽIVOT I VJERA

1.1. Tajna i svrha života

1.2. Vizija i misija vlastitog života

2. ČOVJEK I VJERA

2.1. Potrebe čovjeka

2.2. Razvijanje identiteta

2.3. Prakticiranje i življenje vjere

3. ISLAM I SLOBODA

3.1. Islamsko poimanje slobode i odgovornosti

3.2. Mediji i sloboda

4. ČOVJEKOVA DUHOVNA I MATERIJALNA REALNOST

4.1. Čovjek - biće duha i tijela

4.2. Harmonija između duhovnog i materijalnog

4.3. Grijeh - fizički teret i duhovna tjeskoba

5. SMISAO IBADETA

5.1. Značaj ibadeta u životu vjernika

5.2. Istrajnost u ibadetu

5.3. Rad je ibadet

6. MUHAMMED, A.S., MILOST SVJETOVIMA

6.1. Muhammed, a.s., milost svjetovima

6.2. Porodični i društveni život Muhammeda, a.s.

6.3. Drugi o Muhammedu, a.s.

7. MUSLIMANSKA ZAJEDNICA

7.1. Kur'an i hadis o zajednici

7.2. Čovjek graditelj zajednice

7.3. Uloga džemata u zajednici

8. POVIJEST ISLAMA

8.1. Susret islama s drugim kulturama

8.2. Dinastija Emevija

8.3. Islam u Španiji i Siciliji

8.4. Dinastija Abasija

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Definiše i opisuje pojmove: identitet, ibadet, sloboda, grijeh, pokajanje, rad, zajednica, ummet, džemat, dinastije Emevija i Abasija

2. Objašnjava ulogu čovjeka na Zemlji, svoju viziju, misiju i svrhu življenja

3. Izdvaja vlastite potrebe nužne za sretan i uspješan život iz ugla islama i argumentovano ih brani

4. Razlikuje potrebe tijela i duše, te obrazlaže posljedice davanja prioriteta potrebama tijela u odnosu na potrebe duše

5. Prepoznaje i prihvata svoja tjelesna, društvena, psihološka, religiozna i kulturna obilježja radi dalјeg razvijanja identiteta i uspješne integracije u društvo

6. Upoređuje slobodu u demokratskom društvu i islamu, argumentira vlastiti izbor, te izdvaja posljedice koje taj izbor uzrokuje nezavisno od vršnjaka, medija i sl.

7. Obrazlaže stav islama prema grijesima, kao i tjelesnu i duhovnu štetu koja proizlazi iz grijeha

8. Analizira smisao tevbe, njenu tjelesnu i duhovnu dimenziju i vrijednosti, te koristi tevbu nakon grijeha a kajanje i izvinjenje u grijehu prema čovjeku

9. Otkriva značaj ibadeta u životu čovjeka, te objašnjava kako sva dobra djela (učenje, rad, pomaganje, govor, jelo i sl.) postaju ibadet, ukoliko se čine u ime Allaha, dž.š., i donose nagradu na oba svijeta

10. Objašnjava univerzalne vrijednosti porodičnog i društvenog života Muhammeda, a.s., te podržava stav da ljubav prema Muhammedu, a.s, predstavlja temelj ljubavi prema svim ljudima i svim bićima

11. Navodi i analizira mišljenja i stavove drugih o Muhammedu, a.s.

12. Obrazlaže učenje islama o zajednici, ulogu čovjeka u gradnji zajednice i ulogu džemata u zajednici

13. Inicira pozitivne međuljudske odnose unutar zajednice i poštuje ravnopravnost među spolovima

14. Analizira odnos islama prema drugim kulturama, te argumentuje činjenicu da islam nije uništavao druge kulture, nego ih oplemenjivao

15. Prepoznaje nastanak islamske umjetnost, na temelju Objave u susretu s drugim kulturama, te nastanak prvih naučnih centara i njihov doprinos razvoju umjetnosti, znanosti i kulturi

16. Prepoznaje razliku između Pravedenih halifa i dinastija Emevija i Abbasija

17. Opisuje širenje hilafeta i dolazak islama u Evropu, te prepoznaje doprinose islama čovječanstvu i svoje naslijeđe

18. Samostalno analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom

19. Identifikuje dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga

20. Objašnjava kako se muslimani trebaju odnositi prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja

TRÉĆI RAZRED

(1 čas sedmično – 35 časova godišnje)

CILJ NASTAVNOG PREDMETA

Produblјivanje spoznaja o definisanim tematskim područјima islama koja se odnose na pitanja života u vjeri, individualnosti, posljednje Božije objave, odgovornosti, praktične dimenzije morala, perspektive žene u islamu, porodice i islamske civilizacije, s ciljem njihovog dalјeg razvijanja, otkrivanja ljudskih iskustava i povezivanja sa veličinom Božije poruke u kontekstu svakodnevnog života.

ZADACI NASTAVNOG PREDMETA

1. Otvoriti učeniku prostor da traga za vjerom i smislom života, te uobličava značenje svog vjerovanja

2. Upoznati sa jedinstvenim porijeklom vjerovanja u Jednog Boga i mnoštvom različitih manifestacija religija

3. Usmjeravati u oblikovanju identiteta i vlastite individualnosti

4. Potaknuti učenika na bliskost, primjenjivost, žeđ za kur'anskom riječju na svom maternjem jeziku

5. Istražiti različite dimenzije nadnaravnosti Kur'ana radi razvijanja svijesti o njegovom savršenstvu

6. Podsticati na razmišljanje o ulozi slobode u životu i posljedicama izbora koja prave

7. Razvijati moral i etičnost, te pomoći učeniku da uredi svakodnevnicu islamskim moralom

8. Usmjeravati na primjenu islamske etike rada u različitim profesijama

9. Razumijevati položaj i ulogu žene u islamu, te razumjeti puninu odnosa između muškarca i žene

10. Osvijestiti načine upoznavanja suprotnog spola radi formiranja bračne zajednice

11. Jačati ulogu i značaj porodice, te osvijestiti uloge članova porodice s ciljem odupiranja izazovima svog vremena

12. Upoznavati kontinuitet razvoja islamske vladavine, kulture i civilizacije

13. Podsticati na razumijevanje, prijateljstvo, toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima

14. Razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.

15. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode

16. Ocgajati u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji

1. ŽIVJETI VJERU

1.1. Zašto vjerujemo

1.2. Vjera je jedna, a religija je više

1.3. Živi islam - život sa svrhom

2. BITI DRUGAČIJI OD OSTALIH

2.1. Biti originalan

3. KUR'AN - POSLJEDNJA BOŽIJA OBJAVA

3.1. Kur'an - radosna vijest

3.2. Čovjek u Kur'anu

3.3. Kur'an u mom životu

3.4. Savršenstvo Kur'ana u naučnim dokazima

4. SLOBODA I ODGOVORNOST

4.1. Predanost Bogu kao vrhunac slobode

4.2. Podsticanje dobra i osuđivanje zla

4.3. Granice slobode u savremenom svijetu

5. ISLAMSKI MORAL U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

5.1. Osnove islamskog morala

5.2. Značaj moralnih uzora

5.3. Islamska etika rada

5.4. Kako biti moralan danas

6. ŽENA U ISLAMU

6.1. Žene - čast muslimanske zajednice i ljudskog roda

6.2. Pokušaji kompromitiranja položaja žene u islamu

7. BRAK I PORODICA U ISLAMU

7.1. Izazovi upoznavanja bračnog druga

7.2. Islamski pogled na brak

8. VRIJEME CIVILIZACIJE ISLAMA

8.1. Središta islamske kulture

8.2. Memluci i Osmanlije

8.3. Islam i muslimani danas

Očekivani rezultati/ishodi učenja

1. Analizira razloge vjerovanja, objašnjava različita vjerovanja, te uspoređuje monoteističke religije

2. Obrazlaže islam kao život sa svrhom
3. Prihvata da je Božija jednost (tevhid) suština vjere prema kojoj postavlja svoje ciljeve
4. Prihvata svoja jedinstvena obilježja kao Božiji dar
5. Prepoznaje u svakodnevici različite situacije, postupke i osjećanja u kojima mu vjerovanje, služi kao faktor zadobijanja vlastite osobnosti
6. Analizira društveni kontekst objave Kur'ana
7. Obrazlaže naučne dokaze koji potvrđuju savršenstvo Kur'ana
8. Argumentuje islamsko poimanje slobode u kojem čovjek robuje samo Bogu, te razumijeva prava i u dužnosti koje iz toga proizilaze
9. Objašnjava odnos slobodne volje i sudbine, te prepoznaje životne situacije u kojima je svojevoljno nešto odlučio
10. Objašnjava da moralom ostvarujemo puninu svoje ljudskosti i identifikuje moralne uzore
11. Analizira i prihvata islamsku etiku rada
12. Analizira različite pokušaje iskrivljenog i neargumentovanog predstavljanja položaja i prava žene u islamu i pozicioniranja uloge muškarca u zajednici
13. Objašnjava islamsko razumijevanje spolnosti i razlike između muškarca i žene
14. Interpretira načine biranja partnera za bračnu zajednicu
15. Argumentuje islamski pogled na brak, kao ravnopravni ugovor muškarca i žene - susretanje ljubavi, međusobnog uvažavanja i poštivanja
16. Objašnjava nezamjenljivu ulogu žene u odgoju, kulturi i društvu, te prepoznaje časne uzore kroz historiju islama (Asja, Merjema, Hatižda, Fatima, Aiša, r.a., Sayyida Nafisa i dr.)
17. Obrazlaže vrijeme, historijski, naučni i kulturni kontekst u kojem se kultura učila od muslimana, te analizira principe širenja islama
18. Argumentuje svjedočanstva iz oblasti islamskih nauka, filozofije, duhovnosti i umjetnosti
19. Analizira položaj, ulogu i značaj muslimana danas

KLJUČNE KOMPETENCIJE

Jezičko-komunikacijska kompetencija na maternjem jeziku	● čita, razumije i analizira književne i informativne tekstove ● piše razne vrste tekstova za različitu namjenu i publiku ● pripovijeda i sluša radi prijenosa i razumijevanja informacija s uvažavanjem u različitim situacijama i u različite svrhe u konstruktivnom i kritičkom dijalogu ● kritički ocjenjuje različite oblike komunikacije ● izražava pozitivne stavove i pokazuje vještine za učinkovitu međukulturalnu komunikaciju
Matematička pismenost	● sposobnost i spremnost korištenja matematičkih oblika mišljenja (logičko i prostorno razmišljanje) i prikazivanja (formula, modela, konstrukcija, grafikona/dijagrama) koji imaju univerzalnu primjenu kod objašnjavanja i opisivanja stvarnosti ● poštivanje istine kao temelja matematičkog razmišljanja

Kompetencija u nauci i tehnologiji	● sposobnost razumijevanja i primjene (dekodiranje, tumačenje i razlikovanje) raznih vrsta prikazivanja matematičkih elemenata, fenomena i situacija ● odabir i zamjena načina prikazivanja ako i kada je to potrebno ● sposobnost i spremnost da se upotrijebe znanja i metodologija da bi se objasnila priroda ● kompetencija u tehnologiji se tumači kao primjena znanja da bi se promijenilo prirodno okruženje u skladu sa ljudskim potrebama ● razumijevanje odnosa između tehnologije i drugih područja: naučni napredak (npr. u medicini), društvu (vrijednosti, moralna pitanja), kulturi (npr. multimediji), ili okruženju (zagađenost, održivi razvoj)
Informatička pismenost (informatijska, medijska, tehnološka)	● kritičko korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije za prikupljanje, vrednovanje i pohranjivanje informacija, za produkciju, predstavljanje i razmjene informacija i za učešće u virtuelnim društvenim mrežama ● savjest o razlikama između realnog i virtuelnog svijeta ● upotreba tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo ● korištenje tehnologije za podršku kritičkog načina razmišljanja ● poštivanje privatnosti kod korištenja društvenih mreža, poštivanje etičkih načela, prepoznavanje pouzdanosti i valjanosti dobijenih informacija, upotreba mreža za širenje horizonta
Tjelesno-zdravstvena kompetencija	● prihvatanje i promovisanje zdravih stilova ponašanja, adekvatnih prehranbenih navika i tjelesnih aktivnosti koje omogućavaju pojedincu kvalitetan i zdrav život ● formiranje pozitivne slike o sebi, sposobnost da se sebi omogući zdrav život i da se u vlastitom okruženju promoviše zdrav život

Učiti kako se uči	● razvija suodgovornost za vlastito učenje, samoprocjenu i definisanje vlastitih ciljeva učenja: • razvija svijest o vlastitim mogućnostima, jakim i slabim stranama, stilovima učenja, inteligenciji, kao i o sposobnosti identifikovanja vlastitih potreba radi primjene vlastitih strategija i procedura u procesu učenja ● razvija sposobnost popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije): • unaprijed planira, izvršava, kontroliše, radi korekcije različitih oblika komunikativnih aktivnosti (recepcije, interakcije, produkcije, medijacije) ● upotrebljava različite metode i strategije učenja: • poznaje i svjesno upotrebljava različite strategije učenja • stiče sposobnost otkrivanja najuspješnijega i najbržega načina učenja, odabire različite mogućnosti i primjenjuje najbolje u praksi • razvija kritički stav o tome što učenik u školi uči i o vlastitome procesu učenja • organizuje vlastito učenje, razvija upornost ● razvija samomotivaciju, samopouzdanje te potrebu za kontinuiranim učenjem	Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija	● upravljanje projektima ● prepoznavanje vlastitih jakih i slabih strana ● rad u timovima na kooperativan i fleksibilan način ● konstruktivno saradivanje u aktivnostima i upotreba vještina grupnog rada ● upravljanje rizikom i razvijanje svijesti o odgovornosti.
Socijalna i građanska kompetencija	● prepoznavanje vlastitih emocija, zanimanje za i poštivanje drugih kultura ● razumijevanje vlastitog narodnog identiteta i sebe kao pripadnika neke grupe u interakciji s kulturnim identitetom Evrope i ostatka svijeta ● svijest o evropskom i svjetovnom kulturnom naslijeđu i o kulturnoj i jezičkoj raznolikosti svijeta ● poznavanje lingvističkih i kulturnih posebnosti društva i zajednica, u kojima se govori određeni strani jezik ● razvijanje svjesnosti i razumijevanja sociokulturnih i međukulturnih pravila i normi: • uvažavanje karakterističnih crta društvenih odnosa (pozdravi, način obraćanja) • uvažavanje pravila lijepog ponašanja (izraziti zahvalnost, naklonost, podijeliti brigu, radost, itd.) • uvažavanje razlika u jezičkim registrima (nivoi formalizma) • konstruktivno komuniciranje i poštivanje u društvenim situacijama i međusobnoj komunikaciji.	Kulturna svijest i kulturno izražavanje	● izbjegavanje stereotipa, prihvatanje kompromisa, razvijanje ličnog integriteta i poštivanje integriteta drugih, primjerno samopouzdanje ● konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i frustracija, sposobnost empatije ● poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća, cijenjenje umjetničkog rada i kulturnih događaja ● uvažavanje i uživanje u umjetničkim djelima i izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo
		Kreativno-produktivna kompetencija	● razvijanje kompleksnog mišljenja: • sažimanje, generaliziranje, podrška upotrebi viših kognitivnih sposobnosti, kao što su analiza, sinteza, vrednovanje, upotreba kritičkog mišljenja (razlikovanje između činjenica i mišljenja, argumentiranje teza) ● razvijanje kreativnosti i potrebe za izražavanjem, te osjećaj za estetske vrijednosti ● razvijanje otvorenosti različitog kulturnog izražavanja i pripremljenosti za razvijanje vlastite kreativnosti i sposobnosti izražavanja: • sposobnost tolerisanja suprotnih ideja • samostalno donošenje zaključaka • razvijanje pozitivnog stava i spremnosti za relativiziranje vlastitog stanovišta i sistema vrijednosti • razvijanje spremnosti za otklon u odnosu na ustaljena ponašanja prema drugim kulturama. ● podrška radoznalosti, želji za novim znanjima: • omogućavanje izražavanja vlastitih misli, ideja, emocija • razvijanje sposobnosti posmatranja, učestvovanja i integriranja novih iskustava i spremnosti za mijenjanje prethodnih

Profil i stručna sprema nastavnika koji mogu izvoditi nastavu islamske vjeronauke u srednjim školama:

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija,

odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim četverogodišnjim dodiplomskim studijem (VII stepen stručne spreme);

- Fakultet islamskih nauka/islamski pedagoški fakultet/fakultet za islamske studije i srodni fakulteti, odsjek pedagogija/teologija, odsjek za vjeronauku ili srodni smjer, sa završenim prvim ciklusom visokog obrazovanja dodiplomskog studija u četverogodišnjem trajanju (240 ECTS) i stečenim zvanjem bachelora;
- Završenu medresu i fakultet nastavnčkog smjera (VII stepen stručne spreme ili 240 ECTS) uz saglasnost Islamske zajednice ne stariju od šest mjeseci.

Lica koja ispunjavaju uslove za realizaciju nastave iz islamske vjeronauke moraju pribaviti saglasnost od strane nadležne vjerske zajednice.

Izuzetno, nastavnici zatečeni u nastavi na neodređeno radno vrijeme koji su po ranije utvrđenim stručnim profilima verifikovano izvodili nastavu i imaju saglasnost Islamske zajednice, mogu i dalje raditi na tim poslovima.

II.

Nastavni plan i program za islamsku vjeronauku u srednjim stručnim školama stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se od školske 2020./2021. godine.

III.

Stupanjem na snagu ovog nastavnog plana i programa, prestaje da važi Nastavni plan i program za islamsku vjeronauku u srednjim stručnim školama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 12/20).

IV.

Postupci prijema nastavnika islamske vjeronauke u srednjim stručnim školama po raspisanom javnom konkursu okončat će se po odredbama Nastavnog plana i programa za islamsku vjeronauku u srednjim stručnim školama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 12/20).

V.

Ovaj Nastavni plan i program će se objaviti u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

BOSNA I HERCEGOVINA
-Federacija Bosne i Hercegovine-
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja i nauke

MINISTRIČA
Fahreta Brašnjić, prof., v.r.

Broj: 10/1-34-15955-2/20
Tuzla, 01.09.2020. godine

952

Na osnovu člana 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 10/18 – prečišćeni tekst) i člana 86. stav 1. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), ministrica obrazovanja i nauke donosi

PRAVILNIK

o kolanju finansijske dokumentacije između Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona - Operativni centar za osnovno i srednje obrazovanje i budžetskih korisnika – osnovnih i srednjih škola za koje Ministarstvo obrazovanja i nauke TK-a vodi pomoćne knjige Trezora

Član 1.

(1) Ovim pravilnikom utvrđuje se način i postupak kolanja finansijske dokumentacije između Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona – Operativni centar za osnovno i srednje obrazovanje (u daljem tekstu: Ministarstvo) i budžetskih korisnika – osnovnih i srednjih škola (u daljem tekstu: budžetski korisnici) za koje Ministarstvo vodi pomoćne knjige Trezora.

(2) Pod kolanjem finansijske dokumentacije podrazumijeva se utvrđivanje vrste i sadržaja knjigovodstvenih dokumenata, kontrola i kretanje knjigovodstvenih dokumenata i druga pitanja koja se odnose na računovodstvene poslove sa knjigovodstvenim dokumentima.

Član 2.

Pod knjigovodstvenim dokumentom podrazumijeva se pismena isprava o nastaloj poslovnoj promjeni, sastavljena u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Računovodstvenim kodeksima i standardima.

Član 3.

Svaki knjigovodstveni dokument nastao kao rezultat poslovnog događaja svakog budžetskog korisnika mora biti u skladu sa utvrđenom visinom sredstava u budžetu Tuzlanskog kantona i Zakona o izvršenju budžeta Tuzlanskog kantona za fiskalnu godinu.

Član 4.

Knjigovodstveni dokument mora biti uredno i čitko popunjen kako ne bi došlo do pogrešnog evidentiranja poslovnih promjena.

Član 5.

(1) U knjigovodstvenom dokumentu ne smiju se u tekstu, niti u brojčanom dijelu vršiti ispravke na način kojim bi doveli u sumnju podatke navedene u njemu i njemu pravilan sadržaj.

(2) Ispravke grešaka u knjigovodstvenom dokumentu vrše se na način da se netačan podatak precrtat tankom crtom tako da je vidljiv i čitljiv prvobitni tekst ili broj i iznad toga upisuje ispravan tekst ili broj. Uz ispravku se stavlja potpis ovlaštenog lica za popunjavanje dokumenata i datum kada je ispravka izvršena.

Član 6.

Knjigovodstveni dokumenti koje dostavljaju dobavljači ili drugi izdavaoci knjigovodstvenog dokumenta budžetskim korisnicima, primaju se i dostavljaju istim preko internog protokola budžetskog korisnika.

Član 7.

(1) Nakon što se zaprimi knjigovodstveni dokument, saradnik zadužen za ekonomsko – finansijske poslove kod budžetskog korisnika pristupa kontroli knjigovodstvenog dokumenta na način utvrđen u članovima 3., 4. i 5. ovog pravilnika, kompletira knjigovodstvenu dokumentaciju i svojim potpisom potvrđuje ispravnost iste.

(2) Kompletiranje knjigovodstvene dokumentacije podrazumijeva da se uz fakturu obavezno mora nalaziti narudžbenica, ugovor, otpremnica, ulaz robe za sitan inventar ili stalna sredstva kao i odluka o nabavci stalnog sredstva, kao i eventualno drugi dokument u zavisnosti od izvršene nabavke.

(3) Za sve nabavke roba, usluga i radova, ukoliko nije angažovan stručni nadzor, potrebno je formirati komisiju za prijem roba, usluga ili radova, koja svojim potpisom potvrđuje prijem iste na otpremnici ili drugom relevantnom dokumentu. Komisiju treba da čine tri člana od kojih jedan obavlja funkciju sekretara škole, a sa izuzećem saradnika za ekonomsko-